

Historisch Nieuws

De luchtaanvallen op Trompenberg

Naar aanleiding van mijn artikel over de bombardementen op Trompenberg in het vorige nummer kreeg ik een reactie van de heer Jan van der Velden uit Heemskerk. Hij maakte het bombardement van 20 maart 1945 van wel heel dichtbij mee en zijn verhaal is zo interessant dat ik het u niet wil onthouden:

Het eerste bombardement december 1944 heb ik op afstand gezien vanaf de Johan Gerardtsweg – tussen Floris Vosstraat en Jacob van Campenlaan. Het tweede, op 20 maart '45, heb ik zelf ondergaan, samen met mijn moeder en enkele andere mij onbekende mensen. We waren aan het hout “sprokkelen” in het bos direct achter de Bachlaan, aan het eind van de Beethovenlaan. Rechts van ons stond een “Flaktoren”. We hoorden eerst vliegtuigen overvliegen, toen even niets. Kort daarop een “jankend” geluid en brak een vreselijke hel los. Ik weet nog dat ik onder een handkar kroop. Overal sloegen bomscherven om ons heen in de grond. In mijn beleving zijn er twee aanvallen geweest, kort achter elkaar, maar de tijdsduur kan ik mij niet meer herinneren. Toen na de tweede aanval het rustig werd, zijn we gevlucht over een bospad richting Bussum. Mijn moeder wilde per se niet via Trompenberg. Dat vond ze te gevaarlijk. In de gauwigheid heb ik nog wat bomscherven opgeraapt en in mijn karretje gegooid. Hout hebben we niet meer meegenomen. Uiteindelijk kwamen we uit bij de driesprong Franse Kampweg en de weg Hilversum-Bussum. Daar zijn we rechtsafgegaan, terug richting Hilversum.

Ter hoogte van de Crailosebrug en het Theehuis van Van Wegen loopt pal naast dat theehuis een weggetje. Daar werden wij tegengehouden door Duitse soldaten. We dachten: ojú, wat nu! Maar even later werden de daar aanwezige “Spaanse ruiters” weggeschoven en kwam er een grote open limousine tevoorschijn. Daar zaten 4 “hele hoge pieten” in met van die “hoera petten” op en met veel “metaalwerk”. Er werd drijftig gesalueerd door de daar aanwezige soldaten. De wagen draaide links af de weg op richting Bussum.

Thuis gekomen ontdekte ik dat ik mijn touwen, om het hout op m'n karretje achter de fiets vast te binden, door de paniek had laten liggen. Ik wilde deze de volgende dag ophalen, maar

mocht dat niet van mijn ouders, want die zeiden: ze komen weer terug (de vliegtuigen). Ze hadden gedeeltelijk gelijk.

De volgende dag, dus de 21^e – ik dacht 's morgens – hoorden we weer vliegtuigen. Ik woonde op de Kamerlingh Onnesweg (toen) 508, vier huizen vanaf het Erfgooiersplein. Wij vlogen naar de zolder. En ja hoor: we zagen in de verte vliegtuigen omlaag duiken en hoorden explosies. Zie je wel, zei mijn vader, je gaat bij Trompenberg geen hout meer halen. Later bleek dat die aanval niet op Trompenberg plaats vond, maar op hotel Het Bosch van Bredius in Bussum. Het verhaal ging toen dat de “ondergrondse” had doorgegeven dat de “Duitse staf” in Hilversum was gevlucht omdat hun villa's plat waren gegooid en onderdak had gezocht in het Hotel Bosch van Bredius.

Via mijn medeauteur in het vorige nummer, Klaas Oosterom, kregen we een reactie van een nu ruim 80-jarige Bussumer die anoniem wil blijven. We noemen hem “Wim”. Het sprokkelen van hout rondom het Duitse spergebied kwam in de winter '44-'45 veel voor. “Wim” vertelt daarover:

Die winter gingen m'n vader en ik op pad om stookhout te zoeken. Kruiwagen, zaag en bijl mee. We liepen richting Bussummergrintweg, het viaduct over langs de waterleiding. Daar gingen we het bos in. Er waren nog meer kinderen. Mijn vader bleef voor de zekerheid een beetje achter; hij vertrouwde het niet. Richting Hilversum kwamen we bij slagbomen: Sperrgebiet. Verboden! Plotseling zag ik twee Duitsers. Ze hadden maanvormige plaatjes op hun borst en een machinepistool om hun nek. Ik maakt een gebaar naar mijn vader: wegwezen. Hij nam meteen de benen. Met nog zeven kinderen in de leeftijd van tien tot vijftien jaar, moest ik mee. Eén jongen kende ik, hij zat op de ambachtschool en was net zo oud als ik. We gingen richting Trompenberg. Vóór ons en achter ons liep een soldaat, dus vluchten, dat ging niet meer.

We kwamen bij een grote villa en gingen achterom. In de tuin waren soldaten bezig om hout te zagen. Er liepen ook een paar grijze muizen rond; zo noemden we Duitse vrouwen in militair uniform. Eerst moesten in een brede gang wachten. Eén jongen had een slagershakmes bij zich. Een mof hield dat mes vlak on-

der z'n neus en probeerde of het scherp was. De knaap deed het bijna in zijn broek van angst, zei hij later.

Na een tijdje riep een soldaat ons binnen. Daar was een bureau en daarachter zaten een paar officieren met een schrijver. Eén van de officieren vroeg onze namen en aan de oudsten om een Ausweis. We zeiden dat we nog geen vijftien waren, maar dat waren er twee in ieder geval wel. De moeder van één van de jongens was een Duitse. Eén van zijn vriendjes zei: "Willem, zeg dat je moeder een Duitse is." "Hou je kop", siste Wim. Een officier vroeg aan iedereen waar hun vader werkte. Hij was best vriendelijk. Hij zei: "Weet jullie dan niet dat je in Hilversum hout kunt krijgen!?" "Oh, waar is dat dan?"

Op dat moment kwam er een motorordonnans met een tasje om zijn nek binnen. Hij groette en zei: "Herr General, ich musz ihnen sprechen über Arnheim." Dat is een hoge, dacht ik. Een sergeant moest ons meenemen naar de serre. Hij moest op ons passen; het was een gemoedelijke man. Eén van de jongens vroeg of we weg mochten, maar dat wist hij ook niet. Ik dacht: als de Engelse vliegtuigen nu maar niet komen. Trompenberg was al vaker gebombardeerd. Op een gegeven moment mochten we toch weg. Al het hout moest daar blijven, ook zagen, bijlen en onze kruiwagens: met lege handen naar huis. We moesten omlopen, langs de watertoren in Hilversum, Craillosebrug over, en dan over de hei naar huis in het Eendrachtspark. Mijn vader was inmiddels zonder mij en zonder hout thuisgekomen. Achteraf denk ik dat het generaal Blaskowitz was, die ons verhoord had.

EJP

De Emil Ludenpenning voor Ed van Mensch

De Emil Ludenpenning voor personen die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt voor de regionale geschiedschrijving of voor het behoud van landschapelijk erfgoed in de regio is voor 2010 toegekend aan Ed van Mensch vanwege zijn verdiensten op historisch gebied. De uitreiking van de prijs vond plaats op vrijdag 23 april tijdens de jaarlijkse Ludenlezing in het Stadhuis van Naarden.

Redenen om Ed van Mensch met de penning te bedanken waren er genoeg. We citeren:

Ed van Mensch was directeur van het vroegere Goois Museum. In die functie had hij uiteraard ook bemoeienis met de geschiedenis van Hilversum en het Gooi, maar zijn activiteiten gingen de taken die uit die positie voortvloeden verre te buiten. Zonder hem zou een aantal historische organisaties niet zo gefloreerd hebben.

Door zijn kennis van de geschiedenis van Hilversum en het

Ed van Mensch (links) in gesprek tijdens de receptie.

Gooi heeft hij veel betekend voor de Hilversumse Historische Kring 'Albertus Perk'. Van 1986 tot 2007 was hij als bestuurslid heel actief op historisch en organisatorisch gebied. Hij werkte ook regelmatig mee aan het inrichten van exposities, het uitbrengen van publicaties en het verzorgen van lezingen. Daarnaast was hij bestuurslid van de Stichting Hilversum Pas Op! en werkte hij mee aan de jaarlijkse Pas Op-kalender en aan verschillende uitgaven.

Veel heeft Ed van Mensch ook gedaan voor Tussen Vecht en Eem (TVE), de organisatie voor regionale geschiedenis. Vanaf de jaren tachtig tot voorjaar 2007 was hij lid van het Algemeen Bestuur, waar hij waardevolle adviezen gaf, zowel aan de vele bij TVE aangesloten organisaties als aan TVE zelf, ondermeer als lid van de TVE-Werkgroep Regionale Geschiedschrijving. Daarnaast was hij van 1982 tot 1993 redacteur van het tijdschrift Tussen Vecht en Eem, dat in die periode werd uitgegeven door TVE samen met de Vereniging Vrienden van het Gooi en vervolgens nog eens zeven jaar (1993-2000) hoofdredacteur van het door TVE uitgebrachte tijdschrift. Daarbij schreef hij voor het blad vele artikelen over Hilversumse en regionale thema's. Tenslotte heeft hij gedurende lange jaren ook steun verleend aan de Archeologische Werkgemeenschap Naerdicklant als adviseur en actief lid.

De Emil Ludenpenning is in 1982 ingesteld door de Stad & Lande Stichting en wordt tegenwoordig toegekend door een viertal organisaties op historisch en

landschappelijk gebied: naast de Stad & Lande Stichting, ook de Stichting Tussen Vecht en Eem, de Vereniging Vrienden van het Gooi, en het Goois Natuur Reservaat. De prijs is vernoemd naar reserve-generaal-majoor Emil Luden, de eerste voorzitter van de in 1912 na een reeks rellen door het rijk in het leven geroepen Vereniging Stad en Lande van Gooiland, de organisatie van erfgooiers.

**Landelijke archievendag 16 oktober 2010:
Expositie en rondleidingen in het Streekarchief in
Hilversum**

Op zaterdag 16 oktober 2010 is het Landelijke Archievendag. Die dag is het begin van de Week van de Geschiedenis. De Nederlandse archieven plannen dan allerlei activiteiten om zich aan een breder publiek te presenteren. Ook het Streekarchief Gooi en Vechtstreek in Hilversum opent die dag weer zijn deuren voor belangstellenden. Het thema van de Week van de Geschiedenis is *Land en Water*.

In de studiezaal is een expositie ingericht met bijzondere prenten en archiefstukken uit onder meer de collectie Renoù over het veranderende landschap van het Gooi en de Vechtstreek. De tentoonstelling is te bezichtigen van 12:00 uur tot 17:00 uur.

Bezoekers krijgen ook de gelegenheid om een kijkje te nemen achter de schermen. Om 13:00 uur, 14:00 uur, 15:00 uur en 16:00 uur zijn er rondleidingen door de archiefbewaarplaatsen.

Streekarchief Gooi en Vechtstreek
Archiefdienst voor Blaricum, Hilversum, Laren en Wijdemeren, Oude Enghweg 23 (Stadskantoor) Hilversum, openingstijden: ma 9.00-13.00 uur, di-vr 9.00-17.00 uur. Telefoon: 035-629 26 46
E-mail: streekarchief@hilversum.nl

Prijsvraag: Veranderend landschap

De archiefdiensten van Gooienvechthistorisch.nl roepen uw hulp in om het veranderend landschap in het Gooi en de Vechtstreek vast te leggen, voor nu en voor later.

Vaak bevatten oude fotoalbums foto's van de omgeving die sinds het maken van de foto onherkenbaar is veranderd. Een heidelandschap waar nu een snelweg ligt, een meent waar nu een woonwijk staat, een ongegrepte kust die nu met windmolens is versierd.

Niets maakt de veranderingen zo duidelijk als de vergelijking met een actuele foto van dezelfde plek.

Hoe kunt u meedoen?

Lever twee foto's in met daarop de oude situatie en de huidige situatie. De foto's van toen en nu worden vanaf 16 oktober gepubliceerd op de website:

Gooienvechthistorisch.nl.

De allermooiste foto's worden beloond met een leuke prijs voor de inzender.

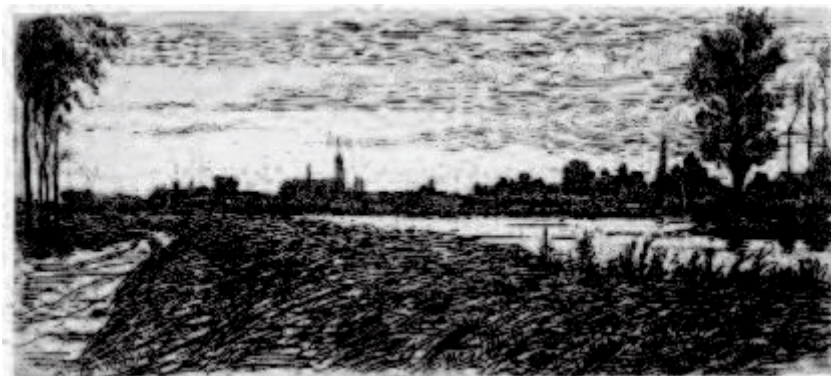
De foto's kunnen, het liefst digitaal, worden ingestuurd naar info@gooienvechthistorisch.nl.

De digitale foto's moeten tenminste een resolutie hebben van 300 ppi / dpi.

U kunt afdrukken van oude foto's ook sturen naar of afgeven bij het Streekarchief Gooi en Vechtstreek in Hilversum. Daar worden ze dan gescand.

Uw inzending moet binnen zijn vóór 1 oktober 2010:

Streekarchief Gooi en Vechtstreek
Postbus 9900, 1201 GM Hilversum
Bezoekadres: Oude Enghweg 23 te Hilversum
035-629 26 46

Ets van Nederhorst den Berg
door Van der Valk.
Coll. Renoù, SAGV inv.nr. 233-787.